

Naamlijsten houtige gewassen en vaste planten belangrijk hulpmiddel in handelsverkeer

Nieuwe naamlijsten onmisbare naslagwerken voor iedereen die met boomkwekerijgewassen werkt

Steeds meer zijn de *Naamlijst van houtige gewassen* en de *Naamlijst van vaste planten* leidend voor de internationale uniformiteit in naamgeving van planten. In de nieuwe edities die recent zijn verschenen, zijn ruim 5000 nieuwe namen toegevoegd. De ENA (European Nurserystock Association) beveelt het gebruik van deze lijsten aan omdat het de internationale communicatie en handel verbetert.

Auteur: Marco Hoffman

Het belangrijkste doel van de naamlijsten is om internationale uniformiteit te krijgen in de naamgeving van boomkwekerijgewassen. Het gebruik van één naam in de vorm van de wetenschappelijke voorkeursnaam is daarvoor de basis. Als iedereen deze voorkeursnaam hanteert, dan zorgt dit voor een betere communicatie. Daarbij kunnen ook eventuele extra handelsnamen (inclusief merknamen) worden gevoerd, altijd in combinatie met de voorkeursnaam.

Veel nieuwe namen

Beide lijsten zijn flink uitgebreid. Dit heeft alles te maken met de internationalisering binnen de boomkwekerijsector. Via de Europese werkgroep plantennamen zijn er vanuit heel Europa plantennamen verzameld, waarvan na taxonomische controle de voorkeursnaam en eventuele synoniemen en handelsnamen in de naamlijst is opgenomen. Daarnaast zijn natuurlijk ook veel nieuwigheden van de Nederlandse markt opgenomen. In totaal zijn er ruim 5000 nieuwe wetenschappelijke voorkeursnamen van houtige gewassen en vaste planten toegevoegd.

Samen bevatten de beide naamlijsten nu bijna 65.000 plantennamen (voorkeursnamen, synoniemen en handelsaanduidingen) van bijna 35.000

houtige gewassen en 20.000 vaste planten. Het zijn de namen van boomkwekerijgewassen die in Europa en grotendeels ook in de Verenigde Staten worden verhandeld. De naamlijsten zijn ook online te raadplegen: www.international-plantnames.com.

Naamswijzigingen soms nodig

Het is de uitdaging om deze naamlijsten een plaats te geven binnen het spanningsveld tussen wetenschap en praktijk. Enerzijds is het essentieel om internationale wetenschappelijke afspraken te volgen, anderzijds moet de praktijk er goed mee kunnen werken. De afspraak met de ENA is om elke vijf jaar weer een nieuwe editie van de naamlijst uit te geven. Hierin worden de namen van het nieuwe handelssortiment opgenomen en worden in ieder geval de hoogst noodzakelijke correcties aangebracht. Elke tien jaar worden de namen aangepast aan nieuwe en breed geaccepteerde taxonomische opvattingen. Dit laatste heeft in de editie van 2005 plaatsgevonden en is daarom niet gebeurd in deze 2010-editie. Wel zijn er ruim honderd kleine wijzigingen doorgevoerd als gevolg van spelfouten of verwisseling van handelsnaam en cultivarnaam. Wijzigingen als gevolg van nieuwe taxonomische inzichten

zijn in de volgende editie van 2015 weer mogelijk. Zie het kader voor de belangrijkste wijzigingen.

Kwekers- en merkenrechtelijke bescherming

Steeds meer cultivars worden kwekersrechtelijk beschermd en steeds meer handelsnamen worden merkenrechtelijk beschermd. In de naamlijsten wordt ook informatie gegeven over kwekersrechtelijke en merkenrechtelijke bescherming in Europa. Dit is een uitdrukkelijke wens van de ENA en van veel gebruikers. De moeilijkheid bij het geven van deze informatie is, dat ze snel gedateerd raakt en dat het checken van vooral merkenrechtelijke bescherming in de praktijk lastig is. Daarbij komt dat de bescherming niet overal geldt, maar alleen in bepaalde landen of regio's. De aanduidingen van kwekersrechtelijke en merkenrechtelijke bescherming zoals vermeld in deze lijst, zijn gegeven op grond van actieve aanmelding en informatieverstrekking door de eigenaren zelf. Deze informatie biedt geen garantie voor de juistheid en zal zeker niet volledig zijn en moet te allen tijde gecontroleerd te worden bij de officiële kwekersrecht- en merkenrechtbureaus! Op de internetsite (www.internationalplantnames.com) staan verwijzingen naar de websites van de

officiële registratieautoriteiten. Daar kan worden nagegaan of de bescherming (nog) geldt en voor welke landen en regio's deze bescherming geldt. Zowel voor kwekersrechtelijke als merkenrechtelijke bescherming bestaan er geen wettelijk erkende symbolen om de bescherming aan te duiden. Voor deze lijst is vanaf 2005 gekozen voor in de praktijk veel gebruikte symbolen: PBR voor kwekersrecht en ® voor merkenrecht. Weergave van deze symbolen is overigens niet verplicht.

Handelsnamen ook duidelijk weergegeven

Handelsnamen, inclusief merknamen, maken geen onderdeel uit van de wetenschappelijke naam van planten, maar kunnen om commerciële redenen toegekend worden aan gewassen. Eén cultivar kan soms meerdere handelsaanduidingen hebben en één handelsaanduiding kan gegeven worden aan meerdere cultivars. Bij het gebruik van merknamen en handelsaanduidingen moet dus altijd ook de naam worden toegevoegd van

Andere informatie naamgeving

De naamlijsten bestaan uit een opsomming van namen van boomkwekerijgewassen. De meeste namen zijn soort- en cultivarnamen en in iets mindere mate ondersoorten, variëteiten en forma's. Daaraan zijn de volgende toevoegingen gegeven:

- Bij elke geslachtsnaam wordt ook de familienaam gegeven. Deze familienaam is ontleend aan de moderne opvattingen van APG III (2009)
- Namen van cultivargroepen en serienamen van cultivars worden vermeld in de rechterkolom.
- Als cultivars behoren tot een ondersoort (subsp.), variëteit (var.) of forma (f.), staat dit ook in de rechterkolom vermeld.
- Ongeldige namen staan aangeduid met een * (asterisk) achter de naam (bijvoorbeeld: *Taxus baccata* 'Columna Suecica' *)
- Zaadherkomsten staan aangegeven met (SO); dit staat voor Seed Origin (bijvoorbeeld: *Acer campestre* Uppsala (SO))
- De nieuwe richtlijnen van de in 2010 uitgekomen 'International Code of Nomenclature for Cultivated Plants' is gevolgd.

de cultivar waarom het gaat.

Op verzoek van de ENA en vele gebruikers worden handelsnamen in de nieuwe editie prominent weergegeven. Niet alleen staan de handelsnamen in een groter lettertype, maar ook eventuele cultivargroepen staan nu behalve achter de cultivarnaam ook achter de handelsnaam vermeld. Een cultivar staat dus altijd in de lijst vermeld onder de officiële cultivarnaam (voorkeursnaam). Indien er van die cultivar handelsnamen zijn, worden deze zowel in de lijst achter de cultivarnaam vermeld als ook in de alfabetische lijst zelf, met daarachter de cultivarnaam en eventueel cultivargroepen.

Voorbeeld

Voor de cultivar *Acer xfreemanii* 'Jeffersred' wordt in praktijk ook de handelsnaam Autumn Blaze gebruikt. In de alfabetische lijst staat de voorkeursnaam en tevens wetenschappelijke weergave vermeld: *Acer xfreemanii* 'Jeffersred' (Autumn Blaze) en daarnaast de weergave zoals die eventueel voor commerciële doeleinden gebruikt kan worden: *Acer xfreemanii* Autumn Blaze (= 'Jeffersred')

Realisatie 2015 versie nieuwe uitdaging

Realisatie van de volgende editie in 2015 zal een flinke uitdaging worden. Hiervoor is nu een goede basis gelegd, vooral voor het internationale draagvlak. Er zijn goede werkgroepen met zowel internationale specialisten als kwekers, zowel voor de houtige gewassen (ENA) als vaste planten (ISU en PPA). Het verzamelen en controleren van vele duizenden nieuwe namen is een hele klus. Daarnaast moeten nieuwe taxonomische inzichten samen met het vak worden beoordeeld: welke worden wel of niet doorgevoerd. Daarbij zijn internationaal denken en een goede en open communicatie met kwekers en andere gebruikers essentieel. Dit zal veel tijd en financiële middelen vragen. Op verzoek van beide Nederlandse sponsors van de naamlijst 2010 (Stichting Beurshal en Productschap Tuinbouw) wordt vooral gezocht naar nieuwe internationale sponsors. Nederland kan immers niet meer alleen opdraaien voor de kosten van een internationaal product. Met een verhoging van de prijs voor de boekjes wordt dit al deels gerealiseerd. Op deze manier betaalt immers de (internationale) gebruiker mee. Daarnaast zullen ook nieuwe internationale sponsors gevonden moeten worden.

Verkrijgbaarheid

De naamlijsten zijn in diverse Europese landen te koop. De *Naamlijst van houtige gewassen* kost € 55,- en de *Naamlijst van vaste planten* kost € 45,-. In Nederland zijn de lijsten onder andere direct verkrijgbaar aan de balie van PPO in Lisse en bij Fa. Esveld in Boskoop. Daarnaast zijn de lijsten te bestellen via de post. Er worden dan extra verpakking- en verzendkosten (€7,50 voor 1-4 boekjes) in rekening gebracht. U kunt de boeken bestellen door overmaking van het totaalbedrag (lijst(en) & verzendkosten) op bankrekeningnr. 30.70.00.427 van de Rabobank Vallei en Rijn t.n.v. Stichting DLO PPO-PRI. Vermeld op uw betaalopdracht het PPO-nummer (076 voor houtige gewassen en 077 voor vaste planten), het gewenste aantal exemplaren en uw volledige adres. Voor meer info zie: www.internationalplantnames.com of www.ppo.wur.nl.

Ir. M.H.A. (Marco) Hoffman is wetenschappelijk onderzoeker bij PPO Bomen in Lisse (onderdeel van Wageningen UR), telefoon 0252-462166, e-mail: marco.hoffman@wur.nl

De totstandkoming en publicatie van de *Naamlijst van houtige gewassen* staat onder auspiciën van de European Nurserystock Association. Het samenstellen van de lijst is aangestuurd en gedragen door ENA's speciale European Plant Names Working Group. Deze groep bestaat uit taxonomen en boomkwekers uit verschillende Europese landen. De *Naamlijst van vaste planten* is bovendien door de ISU (Internationale Stauden Union) en de PPA (Perennial Plant Association – in de Verenigde Staten) erkend als de officiële standaard.

Enkele belangrijke naamswijzigingen van houtige gewassen

Oude naam	Nieuwe naam
Rosa 'Cuisse de Nymphé Emue'	R. 'Cuisse de Emue Nymphé'
Berberis thunbergii 'Orange Raket'	B. thunbergii 'Orange Rocket'
Berberis thunbergii 'Rose Raket'	B. thunbergii 'Rosy Rocket'
Betula pendula 'Royal Frost'	B. 'Penci-2' (ROYAL FROST)
Cercis canadensis 'Apalachia Red'	C. canadensis 'Appalachian Red'
Clematis 'Pohjanael' (syn C. 'North Star')	C. 'Pohjanael' & C. 'North Star'
Clematis 'Myojo'	C. 'Myoojoo'
Clematis 'Olgae'	C. 'Diversifolia Olgae'
Cotoneaster salicifolius 'Willeke'	C. salicifolius 'Darwil' (WILLEKE)
Hebe 'White Lady'	H. 'White Princess'
Hydrangea arborescens 'White Dome'	H. arborescens 'Dardom' (WHITE DOME)
Hydrangea paniculata 'Dart's Little Dot'	H. paniculata 'Darlido' (DART'S LITTLE DOT)
Hydrangea paniculata 'Pinky Winky'	H. paniculata 'DVPPinky' (PINKY WINKY)
Itea japonica 'Beppu'	I. virginica 'Beppu'
Itea virginica 'Sarah Ever'	I. virginica 'Sarah Eve'
Kerria japonica 'Isabella'	K. japonica 'Darbel' (ISABELLA)
Liriodendron tulipifera 'Roodhaan'	L. tulipifera 'Roothaan'
Mahonia aquifolium 'Darhil'	M. aquifolium 'Darthil'
Metasequoia glyptostroboides 'Goldrush'	M. glyptostroboides 'Ogon' (Goldrush)
Picea pungens 'Christmas Blue'	P. pungens 'Blue Diamond'
Prunus laurocerasus 'Genolier'	P. laurocerasus 'Mariblon' (GENOLIA)
Sorbus fruticosa	S. frutescens
Spiraea media 'Dart's Snowstorm'	S. media 'Darsnorm' (DART'S SNOWSTORM)

Enkele belangrijke naamswijzigingen van vaste planten

Oude naam	Nieuwe naam
Aster 'Nero'	A. 'Neron'
Clematis 'Olgae'	C. 'Diversifolia Olgae'
Fargesia murielae 'Rufa'	F. rufa
Geranium 'Rozanne'	G. 'Gerwat' (ROZANNE)
Hebe 'White Lady'	H. 'White Princess'
Helleborus orientalis 'Metallic Blue'	H. orientalis 'Metallic Blue Lady'
Heuchera 'Frosted Violet'	H. 'Frosted Violet Dream' (FROSTED VIOLET)
Hosta 'Lady Guinevere'	H. 'Lady Guinevere'
Malva sylvestris 'Park Allee' en 'Park Rondell'	×Alcalthea suffrutescens
Oxalis braziliensis	O. brasiliensis